

Stræderne

i København

Christians Kirke
og Julen

P-kælder
langt under jorden

Jens Galschiøt og hans
skulpturer i byen

GALERIE HELTH

Asger Jorn
Henry Heerup
Lise Blaarberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
Tina Sonnichsen
M.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelt.dk
www.galeriehelt.dk

etbl. 1989

**I FOTO-C ER VI ALTID KLAR
MED PROFESSIONEL VEJLEDNING
OG GUIDER DIG SIKKERT GENNEM
DEN MODERNE TEKNISKE JUNGLE**

**VI KAN ANVISE DET BEDSTE KAMERA TIL DIT BRUG
OG HAR ALLE DE KENDTE MÆRKER PÅ LAGER**

FOTO/C

HOLBERGSGADE 5 1057 KØBENHAVN K 33142414 www.fotoc.dk

Vi har også...

Udstillingssystemer Bannere Magnetskilte til biler Skilte Visitkort Tryk på t-shirt Prislister
Folie til butiksvinduer Plakater
Papir til kontormaskiner Julekort
Brevpapir & kuverter Flyers Menukort

Vester Kopi Nørregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

www.dortestegneskole.dk

URMAGEREN
Dronningens Tværgade

Special
Julekøkken
for
antikke ure

Ring til os
for et
uforpligtende
tilbud!

Dronningens Tværgade 14
1302 København K
Tlf.: 4341 6218
E-mail: urmageren@live.dk

Tilbyder tegnekursus i
Ind og udtryk
At tegne for dit indre og ydre øje
dorte@dortesalich.dk
33122687 / 26202687

**God Julegaveidé - gavekort til et års levering af
STRÆDERNE i København**
11 numre - 360,- kr
+ porto udenfor stor København

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Research: Lone Luna Kelstrup

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Niels Vest - Amagertorv

Trykkeri: Sangill Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-6 : Jul i Christians Kirke

Side 7 - 8: By- og Landskabsstyrelsen

Side 9 : Bournonville i København

Side 10 : Velvære på Nørrevold

Side 11 : Sven Okkels tegner byen

Side 12-13: Parkering under jorden

Side 14-18 : Jens Galschiøt og hans skulpturer

Side 19-21 : Byens børn

Side 22-23 : Kongens Nytorv 21 og historien

Side 24 : Svikmøllen er på gaden

Side 25 : Ny tegneskole i København for voksne

Side 26 : Jul i Nyhavn

Side 27 : Madsiden

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.

Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

CHRISTIANS KIRKE OG JULEN

Christians Kirke i Strandgade er på mange måder en usædvanlig kirke, ikke blot hvad angår oprindelse og interiør, men nok så meget hvad angår kirkens aktiviteter. Det vender vi tilbage til om lidt.

Den smukke, lille kirke for enden af Strandgade er tegnet af Nicolai Eigtved og efter Eigtveds død opført i årene 1754-59 af Eigtveds svigersøn, kongelig bygmester Georg David Anthon, som i 1769 fuldførte tårnet med et spir. Kirkerummets indretning er næsten som et teater med tilhørerpladser på gulvet og pulpiturer i tre etager. Rummet omkranses – tror man – af grå marmor, men det er træ, der er malet med en særlig marmoreringsteknik, som var populær i 1700-tallet.

Kirken varmer op til højtiden

Kirken er bygget på foranledning af den tyske menighed på Christianshavn, som søgte Christian 6. om tilladelse til at bygge deres egen kirke. Kongen forærede menigheden grunden for enden af Strandgade og gav tilladelse til at oprette et lotteri, der kunne finansiere byggeriet. Kirken hed oprindelig Frederiks Tyske Kirke og blev brugt af den tyske menighed, indtil denne blev nedlagt i 1886. Fra

1901 har kirken været sognekirke for Christians Sogn under navnet Christians Kirke.

Flemming Pless har været præst ved Christianskirken siden sommeren 1997, hvor han kom fra 9 års virke ved Brorsons Kirke på Nørrebro. Flemming Pless er så at sige født i "Stræderne", i Skindergade, ved Jorcks Passage. Netop nu lader kirken op til den forestående højtid.

Hvad skal der ske i Christianskirken til jul?

"Der sker det, at vi skruer helt op for varmen, for julestemningen. Adventsgudstjenesterne har det festlige præg, som de altid har, tilsat lidt ekstra musik. I adventstiden lader vi op til den store udladning, juleaften. Vi pynter mere og mere op, så der kommer mere

Sognepræst Flemming Pless fortæller at kirkens menighed også rækker ud på den første del af Amager

og mere udtryk for julens budskab. Selve juleaftensdag starter vi kl. 10 om morgenen med et musikalsk indslag og juleklip for børn og voksne, kl. 13 har vi

familiegudstjeneste, kl. 16 den store, traditionelle julegudstjeneste, og igen til midnat, 23.30. Juleaften holder vi sammen med Kirkens Korshær, både i kirkens

SOGNEPRÆSTEN, KIRKEN OG CHRISTIANSHAVN

Christians Kirke set fra Strandgade

lokaler og i Kirkens Korshærs lokale, og der kommer især mange enlige mødre med deres børn.”

Er der nogle juletraditioner her, som er anderledes end i andre kirker?

”Egentlig ikke, andet end at man kan sige, at det selvfølgelig

spiller en rolle for os, at Hans Christian Kofoed, stifteren af Kofoeds Skole, begyndte her. Kofoeds Skole er grundlagt her, og ud fra den vinkel får vi altid tanker om, at der er noget, vi skal snakke om. Det, vi skal snakke om, er, at der er mennesker i verden og i vores land, som har det meget skidt, og hvor vi herfra måske kan

inspirere folk til at tænke på, at der er nogle, som har det meget svært, især de hjemløse og de psykisk syge.”

Hvor mange er I ansat ved kirken?

”Vi er 1½ præst – Susanne Mønsted på 50% og mig som fuldtidspræst – kordegn og kirketjenere og organisten Søren Johannsen. Dertil en række musikere og kirkesangere, som kommer ind på skift. Vi har et musikliv, som er anderledes end så mange andre steder, også hvad angår gudstjenestemusikken. Vi har ikke et fast kor med 6 eller 8 korister, det varierer fra søndag til søndag. Vi har også instrumentalister, som kommer og spiller. Vi har mange koncerter og musikalske optrin over hele året, men her i juletiden er der selvfølgelig ekstra mange. For bare at nævne nogle: Lis Sørensen kommer, og grønlandske Rasmus Lyberth. Händels Messias kan næsten ikke undgås, så den kommer også. Vi har netop haft et arrangement omkring den berømte tyske dirigent Otto Klemperer, som skrev dagbøger under krigen. Det gav en politisk/social virkning, for det handlede i virkeligheden om det pointsy-

stem, som regeringen gerne vil lægge ned over os og opdele mennesker i gode og dårlige. På den måde bevæger vi os i mange lag.”

Kirken her er kendt for at gøre ting lidt anderledes. Er det din indflydelse, der gør sig gældende her, eller var der den tradition allerede før du kom?

”Nej, da jeg kom her i 1997, havde det kørt på den gode, gammeldaws facon. Jeg kom med en anden tradition fra Nørrebro, en socialt vinklet tradition, som ikke på samme

Musikken er med til at skabe julestemning

måde kan udledes. Det var mig, der begyndte natåben kirke i Danmark i Brorsons Kirke

i 1993-94. Det udsprang af, at der er masser af hjemløse og psykisk syge, der går rundt på gaden, masser af mennesker, der ringer til forskellige telefonlinjer for at få hjælp – hvorfor skulle de ikke have et sted, hvor de kunne komme hen? Derfor åbnede vi Brorsons Kirke om natten, i begyndelsen til stor bestyrtelse for alle mulige mennesker, men det har jo nu spredt sig til andre steder.

Det er rigtigt, at vi gør tingene anderledes her. Jeg vil gerne prøve at være kirke med andre

udtryksmåder, men det er vigtigt at konstatere, at man ikke kan gøre det, medmindre man er funderet vældigt sikkert på alle de kerneydelser, vi har: gudstjenester, bryllupper, bisættelser osv. Hvis man ikke har den fundering, kan man slet ikke være anderledes. Man kan ikke tage overfrakken på inden under undertrøjen, for så passer undertrøjen ikke.”

Hvordan er din måde at være præst på blevet modtaget her på Christianshavn?

”Christianshavnerne kan godt lide, at kirken følger med tiden, har en fremadskuende retning og måske går lidt imod det konforme. Det har nu aldrig plaget mig at skulle være mod

det konforme! Men igen – kirkens grundkerneværdier skal respekteres.

Da Dalai Lama var her i 2000, var det et resultat af mange års arbejde for mit vedkommende med Tibet og frihedsbevægelse

osv. Men jeg syntes, det hang sammen med kirken, og netop på Christianshavn, for her møder man alle med en vis form for

uimponerethed, men også med en ærefrygt for dem, der gider gøre en indsats for verden. Og hvorfor skulle vi ikke bruge vores smukke kirke til sådanne arrangementer, hvis vi dagen efter holder en helt almindelig gudstjeneste. Det er en god vekselvirkning.”

Sognepræst Flemming Pless ser sammen med kirkens øvrige personale frem til de mange juleaktiviteter, der skal foregå i den kommende tid.

Kenneth's Cykler

- Værksted
- Nye cykler
- Alt inden for tilbehør
- Udlejning af cykler

Gothersgade 157 • Tlf. 3333 8458
Åbent: Man-fre. 8.00-17.30 • Lørdag 10.00-13.00

Kontroversiel med respekt for kirkens kerneværdier

HENRIETTE HORNSLETH DIAMANT- OG ÆDELSTENSLIBER

DIAMOND AND GEMCUTTER
By appointment

- **Vurdering**
- **Salg af sten**
- **Reparation & forarbejdning**
- **Kurser**
- **Foredrag**
- **Ekskursioner**

www.hhornsleth.dk
henriette@hhornsleth.dk
Telefon 21 28 87 56

CHRISTIANS KIRKE

Har I, med beliggenheden her ved vandet, noget maritimt islæt?

”Nej. Det kunne vi jo godt have, men der har aldrig været tradition for det. Det maritime foregår på den anden side af vandet, i Holmens Kirke.”

Er menigheden her i den store eller lille afdeling?

”Nu er der jo ingen præst, der vil vedkende sig en lille menighed! Men sandt at sige har vi en stor tilstrømning af folk, også folk uden for Christianshavn. Om folk kommer i kirken afhænger dels af, om de kan lide præsterne, om de synes præ-

Christians Kirkens rum er ikke opbygget som en mere almindelig dansk kirke, men minder lidt om opbygningen af et teater.

Originale sømandstrøjer

findes i flere farver

findes i flere farver

Herreekviperingshandler
Jørgen Pedersen

Strandgade 24 • 1401 Christianshavn • Tlf. 32 54 19 03

sterne siger noget, der rækker en lille smule højere end bare oplæsning. Dels er det takket være vores musikliv, som trækker mange til. Der sker noget hver søndag, og man kan ikke vide på forhånd, hvad det er. For nogle søndage siden havde vi et af de helt store verdensnavne inden for Wagner, Stig Fogh Andersen, til at komme og synge. Det er ikke nødvendigvis noget, vi reklamerer med i forvejen. Menigheden undrede sig også – jamen, er det ikke ...? Jo, det er det!

Alt det kan lade sig gøre, fordi vi her i kirken har et stort samarbejde mellem det musikalske og det præstelige. Vi har i det hele taget et godt samarbejde med en meget flad struktur, hvor ingen er for ”fin” til at feje gulv. Den går ikke her.”

KØBENHAVNS FARVEHANDEL
Etableret 1909
Specialforretning

- Linolier
- Linoliemaling
- Limfarver

Se yderlig information:
www.kobenhavnsfarvehandel.dk

KFI Badstuestræde 9
1209 Kbh. K
Tlf.: 33 11 16 81

By-og Landskabsstyrelsen

Tekst: og foto Flemming Lebrmann
fhv. stadsingenior

Et er at sikre vores værdifulde huse, noget andet er at skabe byer, som er gode at bo og virke i. Medens Kulturarvstyrelsen under Kulturministeriet tager sig af bevaringsværdige bygninger og deres nære omgivelser, så er det By- og Landskabsstyrelsen under Miljøministeriet, der overordnet står for planlægning i by og på land.

Indtil gennemførelsen af kommunalreformen, blev den overordnede planlægning af Danmark fastlagt gennem vedtagelse af såkaldte Landsplandirektiver, som Miljøministeriet udarbejdede. Dernæst lavede hvert amt en regionplan, og med baggrund i regionplanerne lavede kommunerne hver en kommuneplan, som fastlagde, hvad der måtte foretages i kommunen, og som dannede baggrund for lokalplaner for de enkelte områder inden for kommunen. Med Kommunalreformen fra 2007 blev amterne nedlagt. Regionplanerne fungerer videre, indtil der foreligger nye Kommuneplaner, hvilket skal ske i 2013, og samlingen af disse planer skal så erstatte regionplanerne. For Hovedstadsområdet vedkommende er den såkaldte Fingerplan blevet ophøjet til Landsplandirektiv. For at få lidt rede på alt dette, har Stræderne i København besøgt Miljøcenter Roskilde

under Miljøministeriet, som står for miljø og planlægning på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm, og altså derfor også for København. Det var kontorchef Steen Pedersen, som leder kontoret for bl.a. planlægning og miljøvurdering (det, der i daglig tale hedder VVM), der var så venlig at tage imod os, og han beretter:

Vi er ét af syv miljøcentre under By- og Landskabsstyrelsen og er et barn af Kommunalreformen. Medens de nye kommuner har fået en stor del af de opgaver, amterne varetog, så varetager vi den tunge del af amternes opgaver. Især de særligt forurenende virksomheder som for eksempel Kemisk Værk Køge, som de mindre kommuner ikke har kapacitet til at tage sig af, behandles her i Miljøcenteret. Det ligger sådan, at vi i 2007 fik en trediedel af amternes medarbejdere og kommunerne de to trediedele. Planlægningsmæssigt skal Miljøcenteret påse, at de nye kommuneplaner, altså også Københavns, overholder de retningslinier, der er nedlagt i Landsplandirektiverne. Først skulle vi gennemgå 100 kommuneplaner for at se, om de gældende regionplanbestemmelser som en overgangsordning var blevet indarbejdet i planerne, og det skulle de være i 2009, så det var et enormt arbejde, vi var blevet pålagt. Vi har 46 af

Kontorchef i styrelsen Steen Pedersen

JULE MENU
KLASSISK JULEFROKOST
Hver lørdag fra kl. 12.00
Mandag – fredag fra kl. 14.00

Den store jule menu
kr. 500,-
incl. udsøgte vine
kr. 900,-

VI SERVERER OGSÅ:
Tournedos
stegt med hvidløg og Bourgogne snegle
kr. 215,-

Boeuf Bearnaise
med hjemmelavet pommes frites
fra kr. 225,-

Karry ristede Tiger Prawns
i skaldyrs bisque

Confit de canard
med bagte æbler og pommes röst

Mørk chokolade-skum
med orange skaller og karamelliserede valnødder
3 retter kr. 350,-

REINWALD'S
RESTAURANT

Farvergade 15 • 1463 København K • Tel. 33 91 82 80 • Fax 33 91 82 90
Man.-lør. 14-24 • www.reinwalds.dk • reinwalds@reinwalds.dk

By-og Landskabsstyrelsen

de nye kommuner inden for vores område, og de er nu i gang med at lave nye kommuneplaner. Vi har 7-8 medarbejdere på den opgave, der skal se efter, at de statslige interesser er varetaget i de nye planer. Vi fører ikke længere tilsyn med kommuneplanerne; men indgår i en fremskudt dialog med kommunerne, så vi undgår konflikter. Selvfølgelig kan vi om nødvendigt komme med indsigelser; men helst vil vi undgå at komme med

By- og Landskabsstyrelsen ligger i Roskilde og arbejder herfra med rigtig mange sager der drejer sig om København.

”det røde kort”. Problemer kan opstå, men til den ende har vi Styrelsens hovedsæde i Haraldsgade at trække på. Med kommunalreformen er det nu kommunerne, der suverænt bestemmer, om der skal udarbejdes lokalplaner, og især i det indre København kan der være gode grunde til at lave bevarende lokalplaner, så det indre Københavns meget store kulturværdier bevares for eftertiden. Før skulle amterne gennemse kommunernes lokalplaner for at sikre, at en lokalplan var i overensstemmelse med region- og kommuneplan, nu er det alene kommunen, der bestemmer. Er nogen borger i tvivl, er der kun én anken mulighed, den hedder Naturklagenævnet, og sidste nyt er, at regeringen mener, at der skal lægges 3.000 kr. for en klage kan behandles. Er man utilfreds med nævnets afgørelse, er der kun én vej tilbage, og det er bringe sagen for retten. Er det en statsstyrelse, der har ind-

sigelser, stiller sagen sig anderledes, så kan de indgive en klage til By- og Landskabsstyrelsen, som så optager forhandling med kommunen. Det kan være, at denne artikel er lidt tung; men Københavner! følg med i, hvad der sker, når kommuneplanerne sendes ud til offentlig høring, for det er her, man måske kan gøre sin indflydelse gældende. Om Københavns Kommune så hører efter, er en anden sag. Erfaringerne fra høringen om lokalplanen for Bryghusgrunden, hvor Klaus Bondam meddelte, at det hele for resten var vedtaget på forhånd, taler sit eget sprog! En klage til Naturklagenævnet førte som bekendt ikke til noget. Fra den 1. januar er By- og Landskabsstyrelsen slået sammen med Skov- og Naturstyrelsen. De syv miljøcentre forsvinder og erstattes af tre landsdelscentre. Roskilde er det ene, de to andre placeres i

Ribe og Ålborg. Formålet er at styrke sammenhængen mellem by, landskab og natur. Med de forslag, regeringen på det seneste er kommet med om hyperforretningscentre,

bebyggelser i kystområderne og motorveje i Vestjylland, bliver det spændene at se, hvordan tingene vil udvikle sig. Flemming Lehrmann

DAME- OG
HERREFRISØR

Nørgaard & partner
Vester Voldgade 10
1552 København V

Reserver venligst tid på:
Tlf. 33 13 92 14

BOURNONVILLE I KØBENHAVN

Her boede Bournonville

Mindetavlen fortæller: Balletmester August Bournonville boede som barn i Vingårdsstræde, Øster Kvarter. I dag ses en mindetavle på stedet.

Har man sagt dansk ballet, må man også sige Bournonville. August Bournonvilles far var balletdanser, så August blev født ind i ballettens verden. Som 8-årig blev han optaget på Det Kongelige Teaters balletskole og i 1820 ansat som danser.

I 1824 fik Bournonville et rejsestipendium og rejste til Paris. Her studerede han hos Pierre Gardel og Auguste Vestris den yngre - og blev tilknyttet Pariseroperaen.

Efter knap 10 år vendte Bournonville tilbage til København. Han blev ansat som balletmester - og fungerede desuden som danser, koreograf, instruktør, forfatter mm.

August Bournonville er stadig genstand for stor international interesse. Teaterredaktør på Politiken Monna Dithmer skrev i 2005:

“Bournonville rager op, målt med international målestok.

At der fra hans hånd eksisterer en halv snes store og små balletter, der er gået i arv fra det ene hold dansere til det næste, er enestående. Tænk bare på, hvor svimlende lille klassikerbeholdningen er inden for dansens verden i forhold til de kolossale mængder, andre kunstarter kan divertere med. Hvad har overlevet fra før 1900, ud over ‘Svanesøen’, ‘Tørnerose’, ‘Nøddeknekkeren’, ‘Giselle’, ‘Coppelia’ og så i bedste fald et dusin balletter til, som vel at mærke ikke er blevet danset i ubrudt tradition?”

Mindetavlen sidder ved indgangen til Vingårdsstræde 21. Teksten på tavlen: “BALLETMESTER / AUGUST BOURNONVILLE / 21.8.1805 - 30.11.1879 /// HAVDE / HER SIT BARNDOMSHJEM /// DEN DANSKE BALLETKLUB”

Mindetavlen blev sat op i 100-året for August Bournonville af Dansk Balletklub. Han blev født 21. august 1805 og døde 30. november 1879.

Litteratur: August Bournonville : 1805-

Balletmester August Bournonville.

1879 af Ditlev Tamm. Gyldendal, 2005. 357 sider. Mit Theaterliv af August Bournonville. Reitzel, 1848-78.

Arnes Vin & Tobak

Dom Joaquim 1989 Vintage Port, en herlig Vintage Port, der er fremstillet efter gamle metoder, og tappes ufiltreret og udvikler en del

Vintage Port har en flot rød farve med en teglfarvet kant. Duften byder på blomster, rosiner og syltede bær. Smagen er intens med god naturlig sødme.

Den er en oplagt ledsager til chokoladedesserter, blåskimmeloste, eller som et glas til lidt eftertænksomhed.

Normal pris	kr. 175,00
Arnes julepris	kr. 149,95

Molly's Classic Irish Cream Liqueur, er en ny, fremragende likør, fremstillet af frisk blandet fløde blandet med lageret irsk whiskey, den fineste chokolade og krystalklart vand.

Molly's kan nydes afkølet eller som “fløde” i kaffen, til forskellige cocktails samt til dessert, kan fx hældes over flødeis.

Normal pris	kr. 99,95
Arnes julepris	kr. 89,95

HUSK! Parkering ved døren

Velvære på Nørrevold

I hyggelige omgivelser centralt placeret på Nørre Vold ligger Klinik Downtown, klinikken hvor krop og især fødder er i centrum.

Stedet tilbyder alle former for fodbehandlinger af profes-

sionelle, statsautoriserede fodterapeuter, som står klar til at give dig fodbehandlinger og hjælpe dig med de fodproblemer, du måtte have.

Klinikken, der tidligere havde til huse i Nørregade, flyttede tidligere på året ind i nyindrettede lokaler i Nørre Voldgade 16, hvor det sidste nye inden for faget blev tilgode- set, så alle former for fodterapi kan foretages.

Det at sørge godt for sine fødder, som trods alt skal bære en et helt langt liv igennem, gør, at flere og flere i stigende grad opsøger Lone Christensen, som er indehaver af klinikken. Det kan være på grund af almen velvære, men også for at forebygge problemer. Samtidig med at behandlingen foregår, får man gode råd om, hvordan man selv kan gøre en indsats for at holde sine fødder sunde.

Efter flytningen er der også kommet nye tiltag, blandt andet er det muligt at dyrke Yoga, hvor undervisningen tilbydes i små hold på maksimum 8 deltagere med mulighed for en helt individuelt tilpasset træning.

Fiskene i badet er gode til bl. a. at behandle psoriasis.

Der er også mulighed for fransk manicure (ikke kunstige negle), samt farvet lak på hænder og fødder. Der tilbydes også hel pedicure og manicure, dvs. slib, puds og formning af neglene, og der sluttet med olie og creme. Behandlingen starter altid med en peeling.

Som noget helt nyt kan Klinik Downtown nu også som de eneste i Storkøbenhavn tilbyde "Fish-bad", som er en revolutionerende behandling af psoriasis, eksem eller tør hud.

Ja, det er rigtige levende fisk der anvendes, fisken er den tandløse fisk "Guarra Ruffa", der lever i ferskvand omkring de 37° i det

Lone Christensen der ejer klinikken er her i gang med en fodpleje.

vestlige Asien og Tyrkiet. Disse "intelligente" fisk lever udelukkende af døde hudceller og giver dermed den sunde hud mulighed for at trives bedre.

Blandt andet har mange, der lider af psoriasis eller andre hudsygdomme, fået fantastiske resultater ud af behandlingen, men også andre, der ønsker at

få befriet deres hud for døde hudceller, vil føle hvor afslappende, det er at være i fiske-bad, huden bliver silkeblød efter et sådant bad.

**Sommersol over A'mar Strand pris 850,-
Speciel pris i december 580,-**

K29

Kompagnistræde 29 · 1208 K
Tlf. 8827 7998 · www.silverartist.dk

**OWE
SILVER
ARTIST**

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard

Tegningerne er blevet til på byvandring, hvor Sven har tegnet on location.

Kunstmaleren Sven Okkels tegner stemninger fra vores by med en lille kommentar.

Købmagergade med Hermes højt tilvejs.

3-10-10-54

PALM
- let frokost alle hverdage fra 11-17
NY ADELGADE 5. 33 12 54 71
www.palmbar.dk

ALIDA Marstrand
Håndlavede chokolader
Bredgade 14 · 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63
www.alida-marstrand.dk

Hos Dorte
Knabrostræde 6 · 1210 København K
Tlf. 3315 9777 · www.hosdorte.dk

Nok nogle af verdens dyreste P-pladser

Parkering under jorden.

Københavns Kommune har siden 2008 gravet 840 parkeringspladser ned under jorden. 164 i Nørre Allé på Nørrebro, 268 i Under Elmen ved Amager Boulevard og 408 i Leifsgade på Islands Brygge. Pris, 530.000.000 kr. eller 630.000 kr. pr. p-plads. P-anlæggene er udstyrede med et fuldautomatisk elevatorsystem, som ender i et hyldesystem nede i de dybe kældre. Anlægget fungerer på den måde, at man kører sin bil ind på en palle i en elevatorboks. Når man

har sat bilen i gear og trukket håndbremsen, forsvinder bilen ned i kælderen, hvor en transportør bringer bilen hen til en ledig plads på en af hylderne. Glemmer man at trække håndbremsen, kan man risikere at få en krøllet bil op igen, som det er sket i Nørre Allé. Anlæggene er imponerende og teknisk set meget avancerede, og

Bilen på vej ind i elevatoren for at blive ført ned i kælderparkeringen.

ingen tvivl om, at de i meget tætte byområder, hvor det kan være særdeles vanskeligt at finde en p-plads, så absolut tjener deres formål. Københavns Kommune planlagde oprindeligt at bygge anlæg til 4.000 biler, men en p-pladspris på 630.000 kr. er mere end bukserne kan holde til, så det bliver nok kun

til de 840 pladser. Formålet med anlæggene er at begrænse biltrafikken, forbedre bymiljøet og sikre beboere og erhverv bedre p-forhold. Nedlægges der et tilsvarende antal overjordiske p-pladser, er det vel kun det første formål, der tilgodeses. Især placeringen Under Elmen kan synes uhensigtsmæssig.

H. DANIELSENS EFTF. APS

KRONQUIST

LÆDERSTRÆDE 11

1201 Copenhagen K

Tel. + Fax 33 13 02 74

Mail: jk@danielsensilver.dk

ANTIQUES

GOLD

SILVER

SILVER PLATE

PORCELAIN

CHRISTMAS-PLATES

CHRISTMAS-SPOONS

SECOND-HAND GOODS

EVERYTHING

PRICE-MARKED

En af parkeringsetagerne under jorden, hvor bilerne automatisk føres på plads.

Tilkørselsforholdene er ikke de bedste, og området er temmelig snævert, så beboerne, som før havde et grønt område og ca. 30 p-pladser, skal nu på samme område tåle en trafik med 268 biler og et forringet grønt område. Efter de opslag om projektet, som Kommunen har opsat, lover man, at de store asfalterealer anlægges i grøn asfalt, det var før i tiden en dårlig vittighed. På den anden side, når man tager de af regeringen pålagte kommunale besparelser i betragtning og tænker på, hvor meget en istandsættelse af byens skoler trænger sig på, så havde det måske været bedre at tilgodeby byens børn, fremfor at hælde en halv milliard danske kroner ned i tre huller i jorden. I hvert fald kunne Under Elmen være erstattet af en langt billigere løsning.

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk
DANSK FROKOST

Brolæggerstræde 12

Tel 33 13 07 08

også mulighed for
private selskaber og arrangementer

Julestemning i Nyhavn

12. november - 22. december

Kom og nyd den smukt pyntede Nyhavn. Hyggelige restauranter langs kajen byder dig velkommen med lækker julemad og boderne er fyldt med sjove og spændende julegaver.

Åben dagligt 11-18 -også søndag. Fre., lø. til kl. 20.

NYHAVN
www.nyhavn.eu

Nyboder Boghandel & Antikvariat

Store Kongensgade 114

1264 København K.

Tlf. 33 32 33 20

nyboder@bogpost.dk

Bøger i tre etager

Førende specialister i

militaria

sejlfart

biler/busser/tog

fly

Julefrokost på

Toga

Lad os holde

Deres Julefrokost

15 klassiske retter fra Mor Annes gode danske køkken

Bestil bord nu: 33 12 21 26

kr. 278

JENS GALSCHIØT I SIT ATELIER HVOR HAN LAVET SINE SKULPTURER TIL KØBENHAVN

Billedhuggeren Jens Galschiøt går sine egne veje. Fra sin store arbejdsbase på Fyn bruger han sin kunstneriske inspiration i kampen for samfundets etiske værdier og imod global fattigdom og ulighed.

De store skulpturer sender et budskab til beskueren og tvinger til stillingtagen. Mange husker nok den gravide teenager på korset foran Vor Frue Kirke i december 2006 og de 13 bronzeskulpturer af hjemløse på Gammel Torv sidste sommer.

Netop nu er Jens Galschiøt igen aktuel i København med opstillingen af 4 store balanceakt-skulpturer på Christiansborg Slotsplads. Skulpturerne er fremstillet i forbindelse med FN's tiår (2005-2014) for uddannelse og bæredygtig udvikling. De forestiller menneskeskikkelser, der med nød og næppe balancerer på toppen af en høj pæl og kun kan holde

sig på pælen ved hele tiden at sørge for ligevægt.

"Stræderne" har været på besøg hos Jens Galschiøt for at blive lidt klogere på den kontroversielle kunstner:

dreng lige i starten, det var der ikke mange penge i! Så jeg fandt ud af at lave bæltter og tasker og var faktisk allerede som 14-årig selvstændig erhvervsdrivende, jeg sad inde på Strøget og solgte min produktion. Man kan vel sige, at jeg allerede da var inde på en kunsthåndværksmæssig løbebane.

Men så blev jeg medlem af VS, blev socialist og flyttede til Fyn, hvor jeg fik fast arbejde på Lindøværftet og blev smed. Jeg arbejdede som smed der i 6-7 år, og i den periode lavede jeg slet ikke noget, der lignede kunst. Derimod var jeg politisk aktiv, bl.a. som leder af fagforeningen. Men på et tidspunkt blev jeg desillusioneret, troede ikke mere på socialismens glørværdighed, og så blev jeg fyret fra værftet. Så måtte jeg jo lave noget andet, og det blev til øreringe, jeg blev faktisk autodidakt sølvsmed. I 1985 blev jeg selvstændig erhvervsdrivende som smykkemager, og det førte mig bl.a. ind i

Galschiøt udstiller her foran Christiansborg sine balancefigurer

Hvordan kom du egentlig ind på den kunstneriske løbebane?

"Det er lidt specielt. Jeg blev smidt ud af skolen i 8. klasse og måtte arbejde som arbejds-

Jens Galschiøt er her ved det store elektrolysekar, hvor en stor figur bliver belagt med kobber, som skal kontrolleres for kvaliteten af kobberbelægningen.

JENS GALSCHIØTS FANTASTISKE VERDEN

Det er starten på et monument, der hedder "afrodanes". Der er udskrevet en konkurrence om, hvad der skal stå på Isted-løvens sokkel, og vi har sammen med en masse museumsmennesker foreslået, at vi stiller et monument op, der hedder "afrodanes", som handler om Danmarks slavetransport. Vi var en af de helt store slavetransportationer, over 100.000 slaver blev fragtet til Amerika på danske skibe. Det er der ikke én eneste markering af noget sted. Jeg synes, det er helt uhyrligt, at ingen ved noget om alle disse mennesker og deres efterkommere. Min plan er at lave det som en firkant af menneskeskulpturer, hvor hveranden står på hovedet. Sådan lå de nemlig på slaveskibene. Jeg mener, det er på sin plads, at Danmark tager ansvar for det man har gjort, og det er meget passende lige præcis i den gamle havn, netop hvor handelsskibene lagde til.

modebranchen. Derfra kom jeg ind på et andet spor: jeg har altid haft en formidabel fantasi om kvinder, om hvordan de ser ud inden under tøjet. Det førte til, at jeg begyndte at lave store skulpturer i stedet for smykkerne, som jo også er skulpturer og laves på samme måde,

derfor var springet ikke så stort. Lige pludselig - allerede i 1986 - begyndte jeg altså at lave skulpturer af kvinder i kvindetøj og kvindetøj uden kvinder i. Så var min bane lagt, og siden har jeg lavet kunst. Det er ikke noget, jeg har

Her er nogle af Galschiøts H. C. Andersen figurer.

planlagt, det blev bare sådan. I 10 år lavede jeg næsten kun æstetiske værker, altså alt det pæne og smukke. Men så, efter Berlin-murens fald, blev jeg meget frustreret over, hvordan verden så ud. Jeg troede, at vi nu skulle til at samles igen, men der blev bare bygget nye mure rundt omkring i Europa for at holde de fattige ude. Min tanke var, at det er dem, der

bygger murene, der bliver forrået. Det var østtyskerne, der blev forrået af at have bygget muren for at afholde deres borgere fra at komme ud. Lige nu vil vi ikke have, at der kommer nogen ind, og derfor er vi i gang med en forråelse. Det var årsagen til, at jeg lavede alle de forskellige happenings. For mig handler det ikke om politik og

moral, men om anstændighed i forhold til andre mennesker. Jeg mener, at alle mennesker har ret til et liv, uanset om de er sorte eller hvide, eller hvor de bor. De rige skal hjælpe de fattige langt mere end de gør, så ville de fattige i øvrigt heller ikke flygte. Min tanke er, at vi er én menneskehed, og at vi skal passe på hinanden. Mine "ikke pæne" skulpturer handler derfor om socialt udstødte, flygtninge osv., men ikke kun dem. De handler også om, hvad det gør ved os velfungerende, at verden er sådan. Mine skulpturer sætter fokus på forråelsen. Jeg tror, at jeg er den eneste kunstner, der arbejder i det offentlige rum på denne måde, uafhængigt af statsinstitutioner, museer o.lign. Jeg arbejder ofte med store, globale diskussioner rundt omkring - ikke så meget i Danmark, men steder som Kina, Brasilien, Mexico."

Hvor mener du selv, du er på vej hen i din kunst?

"Det er, som om jeg er på vej to forskellige steder hen. Der er sket det mærkelige, at min kunst bliver mere og mere anerkendt, jeg er faktisk ret kendt i udlandet på grund af mit arbejde rundt omkring i verden, men internt i kunstkredsene i Danmark er jeg ugleset, en paria, et udskud,

I forsommeren udstillede Jens Galschiøt en samling af hjemløsefigurer i bronze og kobber på Gammel Torv

fordi jeg ikke laver det samme som de andre. Mit billedsprog er helt tilbage fra 1800-tallet, stilarten kunne være Rodin eller Jugend, noget ældgammelt pis! Der er bare det, at jeg bruger det i en nutidig sammenhæng ved at stille skulpturerne op som en kunstinstallation. Det er usædvanligt. Kunstkredsene er meget konservative; det, der ikke er vedtaget som "in", det er ikke in. For

20 år siden opdagede kunstnerne i den vestlige verden deres egen navle, og den har de gloet på siden. Men nu er det ved at gå op for dem, at der er noget andet også. Så kunstakademierne i vores del af verden er faktisk begyndt at interessere sig for mig. Akademierne og museerne har altid fornægtet mig, staten har ikke købt ét eneste af mine værker, på trods af at det er deres pligt at samle dansk kulturarv og kunst.

Men der sker noget nu - måske er jeg på vej ind i kunstinstitutionerne. Det bekymrer mig lidt - jeg er bange for at miste min uskyld, min power, fordi jeg har haft stor fordel ved ikke at få støtte af nogen. Jeg har min uafhængighed, og jeg er lidt bange for denne nye

FINGERBØLLET
WILDERSGADE 39 - Tlf.: 32 54 67 17
CHRISTIANSHAVN

JENS GALSCHIØT

ting, for at blive omklamret, for at folk siger: "Det er sgu da godt, det du laver!" De har hadet mig i de sidste 20 år, og nu synes de pludselig om mit arbejde. Så tænker jeg: "Hold op, hvor vil de hen med mig?" Jeg kan blive bange, når de klapper mig på skulderen. Er det fordi, jeg er ved at blive "pæn"? Så den begyndende anerkendelse bekymrer mig faktisk. Det er altid farligt for en provokatør som mig at komme ind på de bonene gulve – kan man stå distancen og stadig være provokatør? Eller bliver man en institution i sig selv? Jeg er jo helt nede på græsrodsplanet, det er frivillige, der kommer og hjælper mig. Vores energi ligger i engagementet, ikke i pengene. Så

Flygtningeskib:

Den 10. december kommer en installation i form af et "flygtningeskib" sejlen til Nyhavn med 70 passagerer i form af skulpturer. Hver enkelt er modelleret med en stolt og individuel udstråling for at understrege, at disse personer er mennesker som dig og mig.

anerkendelsen bekymrer mig lidt – samtidig med, at jeg jo alligevel også gerne vil have den!

Galschiøt skaber også smykker. Smykker produceres på værkstedet som små skulpturer. De fremstilles af voks, der bliver støbt ind i et lille gipsrør. Så brænder man voksen og kaster sølv eller bronze ind i.

Smykkerne forhandles kun på stedet.

I Jens Galschiøts atelier er der også et stort konferencerum med en talerstol. Grupper kan få en forevisning og et foredrag, og der kommer mange, lige fra Rotary til Kvindeligt

Arbejderforbund. Medio november var der en stor konference med flere end 100 deltagere fra bl.a. Unesco og Nordisk Råd, med prinsesse Marie i spidsen.

Wrangler Lee

Byens største udvalg

JEANS STORE
Cph

Webshop på www.jeansstore.dk

JEANSSTORE
Cph

Larsbjørnsstræde 16

1454 København K

Tlf. 41 13 78 22

Byens børn

Foto: Bymuseet
Tekst: Jan E. Janssen,
lokalhistoriker

Historien om Københavnerbørn

Historien om byens børn
Går vi en tur gennem de gamle stræder i den indre by, er det ikke så tit, vi hører børnestemmer. Hvad der i dag er en undtagelse, var indtil Anden Verdenskrig helt almindeligt. I over ni hundrede år var der rigeligt med børn i byen: skolebørn, tiggerbørn – mange, mange flere end vi forestiller os i dag – børnearbejdere, børnesoldater, lærlinge, dæksdreng, børneprostituerede, vajsensbørn, svøbelsbørn og under jorden en uendelig række dødfødte og børn, døde som spæde. Børn har altid hørt under en af byens sociale grupperinger. Derfor fandtes der mere eller mindre specifikke forskelle. Men byens børn havde selvfølgelig også mange forhold til fælles. Først skal vi pege på en stor og kun langsomt dalende børnedødelighed. Den skyldtes børnesygdomme, herunder topscoreren kopper, manglende agtpågivenhed i et farligt miljø med inficeret drikkevand, åbne brønde og åben ild. Dertil kom infektioner grundet utætte

Børn og unge i Adelgade.

og fugtige boliger såvel som manglende hygiejne med fnat og lopper (den kendte sorte død) og for de laveste klassers vedkommende den endemiske sult. Overvægtige børn sås ikke engang i overklassen. En anden årsag har været tabubelagt. Det drejer sig om de mange foster- og spædbørnsdrab, tit skjult som vuggedød eller bortgivelse (dvs. englemageri). Det sidste bestod i de nyfødtes anbringelse hos en professionel "plejemor". Blev det opdaget, kom englemageren op på retterstedet på Nytorv og senere udenfor Amagerport. Dernæst var det opdragelsen, der var fælles for de fleste. Forældrene havde travlt til at tage sig af deres afkom. Før 1800 var det kun fattige mødre, der ammede selv. Tyende, ugifte tanter og søskende tog sig af

den primære opdragelse. Og den var indtil o. 1800 hård og

usentimental med masser af lussinger og rap over fingrene. De helt små blev skræmt fra sans og samling med frygtindgydende ammetuehistorier. Drengene blev senest i fjorten års alderen sendt hjemmefra for at uddanne sig. Adelen hos slægtninge på godserne, borgernes og håndværkernes hos kræmmere og håndværksmestre. Arbejderdrengene blev arbejdsmænd som for eksempel sjovere, der sad og ventede på baretjanser på Gammel Torv. Da fabrikerne holdt deres indtog inden for voldene, kom de unge til at arbejde med tobak eller garvet skind seks dage om ugen. De adelige piger i Frederiksstenen

TOLDBOD BODEGA
Probably the oldest restaurant in town
Anno 1787
BAR & SPISESTED
Esplanaden 4 - 1263 København K - Tlf. 33 12 93 31
www.toldbod-bodega.dk
v/Helle Møller

Wrangler Lee **JEANSSTORE**
Byens største udvalg Cph
JEANS STORE
Cph
Larsbjørnsstræde 16
1454 København K
Tlf. 41 13 78 22
Webshop på www.jeansstore.dk

MOJO
BLUES BAR
Levende musik hver nat
Løngangsstræde 21C
Tlf. 3311 6453 • www.mojo.dk

Vi leverer og opstiller uden ekstra gebyrer

Sore Lænestol
• med elektrisk ryg, sæde- og benløft kr. 12.999,- NYHED
• med elektrisk ryg og sædeløft (For kr. 8.899,-) NU kr. 7.999,-
• med elektrisk ryg (For kr. 5.299,-) NU kr. 4.499,-
• med alm. ryg (For kr. 3.499,-) NU kr. 2.999,-

Otium sofa
• dansk håndværk og kvalitet med springindlæg
• 3 pers. sofa - længde 180 cm (For kr. 9.599,-) NU kr. 8.599,-
• 2 pers. sofa - længde 128 cm (For kr. 7.872,-) NU kr. 7.299,-

Man - fredag kl. 11 - 17.30
Lørdag kl. 11 - 15

FUNKTIONSSTOLE

Vestergade 8 - 1456 København K - Tlf. 4024 9272
(Skrift overfor gammeltorv, CityCircle stopper ved døren)

Byens børn og livet i gaderne

holdtes hjemme og lærte finere kvindelige sysler som akvareltægning og brodering, borgerne og småborgernes døtre i Middelalderbyen gik husmoderen til hånd med brygning og syltning. Arbejdernes døtre fra de trange sidestræder kom ud at tjene som tyende i de tusindvis af husholdninger, der havde råd til en medhjælper på tøj, kost og logis. Alene på Slotsholmen tjente i hundredvis af teenagepiger, inden de blev gift. Resultatet af tusind års opdragelse i København var en nu helt forsvundet barnetype: lav af vækst, stille og undselig, underdanig, høflig og fremme-

lig. ADHD-børn og små hustyrer var der ikke. Så må vi nævne børnenes sociale relationer. Da nogle mødre fødte en gang om året uanset samfundsklasse, lå der altid en lillebror eller lillesøster i vuggen, eventuelt to. Alle børn havde mange legekammerater omkring sig, i boligen, i baggården og på gaden, men så længe dødeligheden var høj, var den sociale glæde kort. Børn gled ud og ind af familien, også plejebørn.

De voksne mødte man først og fremmest som autoriteter, og ganske tæt på. Dog var der også den fjerne husbond, i overklassen den fjerne moder, men ellers de mange endnu eller livsvarigt ugifte slægtninge. Og når faderen døde, trådte gudfædrene til. Der var fra 1600-tallet den (mandlige) skoleholder, der var den (mandlige) kateket, der fra o. 1740 førte op til konfirmationen i sognekirken. Adelenes sønner blev passet af deres informatorer og kadetterne fra ti-års alderen af tysktalende officerer på Ridderakademierne på Nytorv og i Sorø og fra midten af 1700-

Gaderne var dengang børnenes legeplads.

tallet på Kadetakademierne i Fredericiagade og på Gammelholm.

naturligt den kristne oplæring. Vor Frue Kirkes latinske skole var allerede i den katolske tid beregnet til at forberede landets kommende præster til immatriculationen på et universitet i udlandet. Alumnerne kom fra alle samfundslag. I den protestantiske tid fik sognene små kirkeskoler til bl.a. korsanger- og kontoruddannelse. Drengene uanset stand blev optaget, blot stemmen ikke var i overgang. Så begyndte private skoler med én lærer at brede sig, fordi handel og håndværk krævede både læse-, skrive- og regnefærdighed. Prinser og prinsesser på Slotsholmen (efter 1794 omkring Amalienborg Slotsplads) underkastedes privatundervisning, herunder i fægtning og ridning for prinserne. Således gjorde også de fornemste familier i Bredgade og Amaliegade. Deres børn opholdt sig kun i vinterhalvåret i København. Handelsborgerskabets og embedsmændenes børn fik fra seks års alderen først hjemmeundervisning og så

En friskoledreng er ved at komme op og toppes med en betalings-skoledreng.

Nu vi er inde på de sociale forskelle, må vi pege på den udpræget delte undervisning af børnene. Fælles og i centrum for al undervisning var helt

i oplysningstiden for drengenes vedkommende en moderne undervisning på de private borgerskoler som Borgerdydskolen på Nørregade 12, Christianis Institut på Vesterbro og Efterslægts Skole på Østergade 54. Her lærte de moderne sprog og naturvidenskab. Håndværkerbørn kom i det 19. århundrede på betalings-skoler ("en-krone-skoler") som Vestre Betalingsskole i Suhmsgade eller, såfremt de var dygtige, i private borger- og middelskoler som for eksempel Melchiorss Skole inde i gården bag Nørregade 33. Efter indførelsen af undervisningspligten i 1814 kom også piger massivt i skole. Men flertallet af borgerskabets piger kom langt inde i århundredet på de snesevis af små private pigeinstitutter som frøken Zahles Skole, først med fem piger i Hummergade og så under bedre forhold i Store Kongensgade 108. Eller i Christianshavns Døttreskole (sic!) i Dronningensgade 67 fra 1799. De mindrebemidlede poder kom i friskolerne. Her kom de i hundredvis traskende i træsko ("træskoskolen") om formiddagen eller om eftermiddagen efter arbejde. For eksempel i Larslejsstrædes Friskole fra 1846. Han var fattig og bleg og han gik på Larslej, sang folk dengang. I dag sender de indfødte danskere deres børn uden for

hjemmet i dagtimerne, gerne allerede kort efter fødslen. Til fortidens enorme antal børn i byen fandtes også dengang lokale steder, hvor specielt sårbare børn kunne opholde sig. Christian IV kasererede "vanartede og ulydige" gadebørn i Helligåndshuset, og fra 1662

Tre fine piger promenerer på fortovet i København.

endte de samme på det frygtede Børnehus på Christianshavns Torv. 100 forældreløse børn boede på Vajsenhuset på Nytorv fra 1728. Håndværker- og matrossønner på Det kgl. Opfostringshus i Overgaden oven Vandet fra 1755, for fattige piger fra 1760 grevinde von Plessens tyske arbejds- hus i Prinsessegade 7. Flere kunne

Et typisk gadebillede fra tyverne.

nævnes. Den engelske idé med børneasyl, forløbere for nutidens børnehaver, stammer fra o. 1830 og tog højde for et voksende antal enlige fattige mødre. To asyler står der endnu, et i Sankt Peders Stræde og et i Amagergade. Men i dag har de kun navnet til fælles med deres oprindelse. Og i begyndelsen af det sidste århundrede indrettede Magistraten små indhegnede legepladser. Børnene fra dengang har efterladt sig få spor. Billeder og skriftlige kilder er sparsomme. Kan det mon skyldes, at samfundet i tidernes morgen ikke rigtig tog notits af den fluks overståede barneverden?

Det lille Apotek

Er stedet hvis man ønsker, hygge, nostalgi og god dansk mad.

frokost fra 98-
aften menu fra 98-

Store
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek. dk

JULEGAVEIDEER TIL FRIMÆRKESAMLEREN

Stender · Schaubeck · Leuchtturm fortryksalbum
Kataloger og håndbøger · gavekort

ILETA FRIMÆRKEHANDEL

Fiolstræde 20 · 1171 København K

Telefon 33 12 91 23

- hele juleugen åbent til kl. 20:00

..... 53 år i Fiolstræde

Kongens Nytorv 21

Husrækken mellem Strøget og det nuværende Magasin har siden 1700-tallet rummet flere kendte københavnske spisesteder.

I dag haster vi forbi de hvide husmure med de tidligere så kendte caféer, hvorefter kun à Porta og Hviids Vinstue er tilbage. Men alligevel – giv dig tid til at betragte de usædvanlige detaljer på facaden, når du næste gang passerer Kongens Nytorv nr.21.

Ejendommen Kongens Nytorv 21, der ligger mellem Lille Kongensgade og Østergade.

I midten ses en høj, smal port indrammet af to søjler, der hver afsluttes med en obelisk i første sals højde. Facadens udsmykning består af værktøj, silhouetter, monogrammer og årstal. Tagrejsningen er lidt højere end nabohusenes. Det forgyldte 21 der forekommer 8 gange lader ingen i tvivl om, at huset har en særlig status.

Denne historie begynder midt i 1800-tallet. Her driver den franskfødte Jacques Eugen Vincent et spisested med tilhørende selskabslokaler på 1.sal. J.E.Vincent, der kalder sig traktør, bor selv i lejligheden ovenover med sin familie.

Lokalerne på 1.salen var kendt som et finere spisested, der tiltrak akademikere, forskellige officersklubber og yngre handelsfolk. Her holdtes møder

og sluttedes aftaler omkring den gode borgerlige mad hos Vincent. Eller også tilbragte d'herrer blot tiden med at spille kort – en meget populær beskæftigelse.

Sønnen Alexandre blev tidligt sendt til Frankrig, hvor han fik en alsidig uddannelse. Ved faderens død vendte han tilbage for at hjælpe sin mor, som drev spisestedet videre endnu i mange år. Men hendes køkken blev for gammeldags for den unge generation, der under rejser i udlandet var blevet vant til luksus.

Ordet restaurant brugtes ikke i 1850-60'ernes København. Man spiste hos den og den eller i den pågældendes lokaler. Når mændene meddelte: "Der spises Hos Vincent", så vidste alle, hvor det var.

Ved Alexandres hjemkomst fik byen en moderne uddannet restauratør, som tilmed var sprogkyndig. Det var lige, hvad København havde brug for i en tid med en stadig større tilstrømning af turister og europæiske forretningsfolk.

Den dygtige, unge restauratør måtte have et større råderum end de små stuer på første salen i nr.21.

En af byens store malermestre, A.J.Riise, havde købt nogle mindre grunde på Bremerholm i gårdarealet bag Hotel Kongen af Danmark og arkitekt J.D.Herholdts nye Nationalbank ved Holmens Kanal.

Riise og Vincent må have kendt hinanden. De har set mulighederne i baggårdsarealet,

der ikke umiddelbart syntes anvendeligt. Her åbnedes i 1868 byens eleganteste selskabslokaler med plads til flere store selskaber på én gang. En stor balsal med musiktribune, en havesal med vedbend op ad væggene og en glassal med spejle fra gulv til loft - for ikke at tale om fontænen i det ene hjørne!

"Hr. Vincents nye lokaler" var hele byens samtaleemne og behøvede ingen annoncering.

Den dynamiske restauratør lejede også byens mest mondæne restaurant i Bazaren i Tivoli under den store industriudstilling sommer-efterår 1872. En udstilling, der blev besøgt af ½ million gæster.

Den sommer viste, hvilket organisationstalnt Vincent var i besiddelse af.

Restauratør og hotelforpagter A. Vincent.

C.F.Tietgen fik hurtigt øje på ham. Her var manden, der kunne lede byens kommende, førende hotel, og som vidste, hvad byens efterhånden mange udenlandske gæster forventede af moderne komfort. Med C.F.Tietgen i spidsen for

"Det Københavnske Byggeselskab" begyndte en fornyelse omkring Kongens Nytorv. Turen var kommet til Hotel D'Angleterre, der stod overfor en tiltrængt modernisering. Tietgen pegede på Vincent som den, der skulle føre det gamle hotel ind i den nye tid.

Den 5. maj 1875 slog det genfødte hotel dørene op. En nyskabelse i restaurationslivet var hotellets table d'hôte ved halv firetiden. Hver dag deltog ægteparret Vincent i spisningen. Når fru Vincent gjorde sin entré, rejste alle sig. Ingen begyndte at spise, før Blanca Vincent havde indtaget sin plads.

Møblerne til det nye hotel blev leveret af firmaet "Severin og Andreas Jensen", der havde udstillingslokaler, salg og fabrikation i Kongens Nytorv 21.

Den kun 46årige Alexandre Prosper Vincent døde 1883.

Mere om Kongens Nytorv 21 og møbelfabrikanten S. og A. Jensen følger.

Et af de fine ornamenter, der flankerer porten ind til ejendommen Kongens Nytorv 21, som i dag i baghuset beboes af en kosmetikskole og Film- og TV arbejderforbundet.

Frøkestrestaurant Husmann's Vinstue, der blev grundlagt i 1888, er en af de få kælderstaurant, der er tilbage i København. Indretningen er stort set uændret i de 120 år, der er gået. Kvinder blev forbudt adgang fra 1912 til 1981. Frøkestrestaurant Husmann's Vinstue er i dag en traditionel dansk frøkestrestaurant af højeste kvalitet med hjemmelavet specialiteter af friske råvarer efter typiske gamle opskrifter.

Husmann's Vinstue
Larsbjørnsstræde 2, 1454 København K
Telefon 3311 5886
www.husmansvinstue.dk

København Caféen er en hyggelig, ægte dansk restaurant beliggende i en af Københavns små charmerende stræder. Det gode traditionelle dansk smørbrød dominerer menukortet til frokost, og om aftenen serveres dejligt dansk middage. af specialiteterne hver mandag og tirsdag er bl.a. stegt flæsk med persillesovs. For øvrigt kan man være heldig at opleve julemanden »live« i løbet af året.

København Caféen
Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon 3332 8081
www.kobenhavnercafeen.dk

Så er Svikmøllen på gaden

Svikmøllens
offer 2010

Igen i år har Svikmøllen
med vanlig sans for kvalitet
udvalgt sig sit yndlingsoffer
– Søren Pind

Svikmøllens yndlingsoffer er en
person, alle elsker at hade – eller
hader at elske; et menneske, der
forvandler den havregrødsfar-
vede, danske dagligdag til noget
langt mere kulørt, og gør det
på en seriøs måde. Skaren af
Svikmøllens ofre gennem årene

er
broget
og mang-
foldig og spænder
fra Amalienborg til
Sdr. Omme Statsfængsel, og
"Møllens" redaktion mangler da
heller ikke fremsyn, for allerede
i 2003 blev Lene Espersen kåret
som årets yndlingsoffer!

Redaktør Poul Schiøtt begrun-
dede i sin tale til Søren Pind
udnævnelsen med bl.a. følgende
: "Du er, hvad jeg vil kalde
"Politikens spøgelsesbilist"; du
kører med 180 i modsat retning
af alle andre, men i modsætning
til alle andre spøgelsesbilister
gør du det meste fuldt bevidst."

Nyt website?
Pris fra kr 1.460,-

Henvend dig til *Stræderne* og få et
tilbud på en enkel og skræddersyet løsning
til lige netop dit firma.

kbh@straederne.dk - 33155666 - Badstuestræde 15

TIVOLIHALLEN

Dansk frokost v/Helle Vogt	Dansk middag v/Anders Busk
	Forret Sylte af kalvehaler og skovsvampe
	Hovedret Gammeldags oksesteg
	Dessert Pæretærte med marengs
	Kr. 295,- menu inkl. 3 gl. vin kr. 465,-
- mandag til lørdag kl. 11.30 - 16.00	- tirsdag til lørdag kl. 17.30 - 20.30
Vester Voldgade 91 ♦ 1552 København K	
Telefon 33 11 01 60 ♦ www.tivolihallen.dk	

DEN NYE TEGNESKOLE I KØBENHAVN FOR VOKSNE

I Valkendorfsvej 34 indret-
ter Dorte Salicath, uddan-
net tegner og illustratør fra
Kunsthåndværkerskolen (nu
Danmarks Design Skole) en
skole for tegnelystne voksne.
Dorte har tegnet til børnebøger,
bogomslag, fagblade, reklame-
branchen osv. og bl.a. til ugebla-
det Søndag gennem 30 år.

Dorte siger: "Skolen skal være
for dem, der har lyst til at tegne.
Den henvender sig til voksne,
med eller uden tegnerfaring,
men kommer der en 12-årig,
der gerne vil lære at tegne, skal
han/hun være velkommen.

at tegne noget, der ligner, det
kan man lære så mange steder,
men om at tegne de billeder,
der kommer, når vi lukker
øjnene, for der kører jo en hel
billedflade, man kan nå med en
tankemæssig tilgang.

Jeg opretter hold med 6 per-
soner ad gangen, og kurset
strækker sig over 10 gange à 2½
time. Hele kurset koster 1.700
kr. plus udgifter til materia-
ler. Har man nogle materialer
liggende derhjemme, kan de
måske bruges.

Egentlig udstilling kommer der

Her ved bordet tegnes der på livet løs, det er ikke kun faste figurer
som tegnes, men fantasien skal også ud på tegneblokken.

Mange mennesker mener ikke,
de kan tegne eller har fantasi
til at finde på noget at tegne.
Men jeg tror, at vi alle rummer
en indre, visuel skatkiste, og
jeg håber, at jeg kan åbne for
den. Det handler ikke bare om

ikke. I første omgang vil jeg stil-
le opslagstavler op herinde, hvor
man efter hver lektion hænger
sin tegning op. Det er vigtigt
at komme ud over den genert-
hed, de fleste har, for at tegne
er at blotte sig, og det kræver

mod at turde vise hinanden
det, man laver. Det er min rolle
at rose og opmuntre folk. Det
er ikke meningen, at det skal
være et forberedelseskursus til
designskolen eller noget andet.
Det skal være til glæde først og
fremmest."

*Dorte Salicath er uddannet
på Kunsthåndværkerskolen
i København, Dorte har
illustreret for en lang række
forlag og har også været
aktiv tegner for mange
reklamebureauer.*

Dansk frokost når det er bedst

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:
Hverdage 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Kanal Caféen
Frederiksholms Kanal 18 - København K.
Telefon: 33 11 57 70 - www.kanalcfeen.dk

JULEHYGGE OG GAVER I NYHAVN

En tur igennem Nyhavn

Igen i år er der skruet helt op for julehyggen i Nyhavn. Restauranterne har al den julemad, man kan tænke sig, og de mange boder kan nok give inspiration til julegaverne og –maverne.

Boderne kan i år tilbyde fint kunsthåndværk, varmt hjemmestrik, pølser, legetøj og meget, meget mere. Et par timer går hurtigt, og trænger man til

varmt at styrke sig på i vintervejret, er der boder med varm kakao, gløgg og æbleskiver.

I weekenderne spiller det store juleorkester, og Julemanden og Den gl. Vægter går en runde og ser til, at alt er vel.

Boderne er åbne fra 11-18 hver dag, fredag og lørdag helt frem til kl. 20.

**PORTRÆT
BRYLLUP
P.R.
REKLAME**

Web-produktion
Stillfoto til
film og TV

Medlem af
Danske Billedautorer

**PLOUG
FOTOGRAFI**

Tlf.: 33 15 56 66
Badstuestræde 15 - DK- 1209 K
www.ploug-fotografi.dk

Chokoladeovertræksmaskinen er et vigtigt stykke værktøj til at lave de mange chokoladestykker.

Chokoladebutikken Alida Marstrand har netop den 30. november fejret 80 års jubilæum. Siden Alida Marstrand, enlig mor til fem, begyndte at fremstille og sælge sine håndlavede chokolader, er der langtet en konstant strøm af fine chokolader over disken i Bredgade. Opskrifterne stammer fra Alidas mor, der som ung pige var i Schweiz og her lærte at lave chokolade af en tidligere konditor ved den russiske zars hof.

I dag ejes butikken af Tove Pagh, som har haft den i 1½ år. Før Tove overtog forretningen, lavede hun hvert efterår derhjemme masser af fine chokolader, der blev foræret til familie og venner. Da hun hørte, at forretningen var til salg, slog hun til og har ikke fortrudt det. Sammen med den tidligere ejer lærte Tove i 4 måneder håndværket, før hun selv skulle stå i spidsen. Tove er uddannet bygningsmaler, men

De traditionelle julechokolader er der selvfølgelig, f.eks. det store Alida-brød, der består af en bund af marcipan, derpå blød nougat, og så igen marcipan. Brødet overtrækkes med mørk chokolade og pyntes med valnødder og cocktailbær.

God madidé

Foto: Henrik Ploug, FAF
Tekst: Connie Christensen

Julens lækre chokolader håndlaves i Bredgade.

synes i grunden, der er meget i chokoladefremstillingen, der minder om malerfaget: meget håndarbejde kombineret med sans for fin dekoration.

Tove fortæller, at det er vigtigt, at overtrækchokoladen holder en konstant temperatur på omkring 30 grader, derfor benyttes et apparat til overtræk-

Alt i butikken er håndlavet, efter de gamle opskrifter. Inden for de senere måneder er der dog kommet en nyhed til: Pebermyntecreme. Den bruges til fine, mundrette stykker således:

Først laver man dublater, dvs. bunden af chokoladestykket. Derpå kommer man en kugle af fondantmasse tilsat pebermynte, og så overtrækkes med mørk chokolade, der igen pyntes med streger af hvid chokolade.

De fine Cremer er ikke til at stå for.

Cremer pyntes her med hvid chokolade.

ningen, der sikrer en konstant temperatur. Bliver chokoladen bare lidt for varm, bliver den fuldstændig grå.

Alida-brødene får lagt chokolade overtræk på, derefter dekoreres de ved hjælp af en gaffel. Til slut pyntes brødene med halve valnødder og cocktailbær. Det er både for øjet og ganen.

Henne på hjørnet nede i kælderen

finder du Café Malmø.
Et gammeldags somandsværtshus - måske Københavns ældste!
Her mødes unge og ældre over et godt glas, en rafler og et slag billard. Små priser og hygge er vores kendetegn og så har vi landets største offentlige samling af «madonnaer».
Tå og kig ned, når du er tørstig!

Venlig hilsen
John

Havnegade 35 · 1058 København K
Tel: 33 12 72 60

PS: Nu har vi borde på fortovet

Klinik Downtown

KLINIK FOR FODTERAPI

NYHEDSTILBUD
FISKE-BADE
-FØDDER 250,-
-HELE KROPPEN
500,-

MASSAGE

YOGA

FISKE-BADE

MANICURE OG PEDICURE

PARAFINBEHANDLING

HÆNDER OG FØDDER

Klinik Downtown • Nørre Voldgade 16 st.tv • 1358 Kbh. K
Tæt ved Nørreport station

Tlf: 33 32 99 96

www.klinikdowntown.dk